

Tubbe-huizen, waar het goed wonen en werken is.

Bijna driekwart van de Belgen wil z'n oude dag niet spenderen in een klassiek rusthuis. Dit blijkt uit onderzoek van de Koning Boudewijnstichting in 2022. De angst voor een verlies van zelfstandigheid, het gevoel geen thuis meer te hebben en een gebrek aan zeggenschap maken deze centra onaantrekkelijk. Bijna de helft van de 60-plussers heeft een negatieve kijk op ouder worden, een percentage dat blijft stijgen sinds 2017. Dit kan en moet anders. Voor de ouderen zelf, hun naasten maar ook voor de medewerkers in woonzorgcentra.

In Vlaanderen zijn 1 op de 8 woonzorgcentra intussen 'Tubbe-huizen', leefhuizen voor ouderen. De Tubbe-visie, geïnspireerd op de succesvolle Scandinavische aanpak, geeft zowel bewoners, hun naasten als medewerkers meer autonomie, zeggenschap en een gevoel van gemeenschap. Van samen tuinieren tot het weekmenu opstellen en bereiden. Ook participatie in de buurt en, breder nog, de samenleving, is van groot belang. Het zijn dus leefhuizen in plaats van rusthuizen. De focus ligt op wat de ouderen wél nog kunnen en willen, in plaats van op wat ze niet meer kunnen. Zo biedt deze vernieuwende visie een veelbelovend antwoord op de uitdagingen van onze vergrijzende samenleving.

Goed wonen: een thuis waar ouderen zichzelf kunnen zijn

Uit de publicatie 'Iedereen heeft het recht om te kiezen. Oudere mensen ook' van de Koning Boudewijnstichting blijkt dat autonomie en participatie cruciale waarden zijn voor het welzijn van ouderen. Daarom behouden ouderen in een Tubbe-huis hun zelfstandigheid en hebben ze een actieve stem in hoe hun dagelijkse leven eruitziet. Denk aan keuzes over maaltijden, activiteiten en de inrichting van hun leefomgeving. Bewoners zijn gelukkiger en geven aan zich nuttiger te voelen en meer contact te hebben met de andere bewoners, sinds hun woonzorgcentrum de Tubbe-aanpak toepaste. Dit blijkt uit het evaluatierapport 'Naar meer relatiegerichte zorg in Belgische woonzorgorganisaties' van het Tubbe-model in 2019, geleid door Thomas More.

Uit een recente bevraging in WZC Heilig Hart Oudenaarde blijkt dat na de toepassing van de Tubbe-principes de bewoners meer zingeving ervaren in hun leven. Van 66% tevredenheid over zingeving in een eerste bevraging in 2019 naar 89% in 2023. Ook de tevredenheid over het activiteiten aanbod, de medische begeleiding en contact met het onthaal steeg opmerkelijk. Die verhoogde tevredenheid van bewoners is ook merkbaar in andere Tubbe-huizen. Bewoner Irene uit Tubbe-huis WZC Aymonshof verwoordt het zo: "We gaan op stap buiten, we maken soep samen, we zijn nog naar de zee geweest,... Ja, iedereen is vriendelijk en content." Haar buurvrouw Angele vult aan "Ik had het nooit verwacht, maar ik voel me hier thuis. Ze zeggen soms 'Nergens beter dan thuis', maar in feite is het hier wél beter dan thuis. Omdat ik hier niet alleen zit, en al het negatieve dat daarbij komt... Dus ja, ik voel me hier thuis."

Goed werken: een aantrekkelijke werkomgeving voor medewerkers

De Tubbe-visie maakt ook een groot verschil voor medewerkers. Zij worden actief betrokken bij het beleid en de dagelijkse organisatie. Dit leidt tot een sterkere verbondenheid met het werk en een hogere job tevredenheid. De evolutie van een puur verzorgende rol naar een meer ondersteunende rol versterkt hun motivatie en betrokkenheid.

Meer dan de helft van de bevroegde werknemers in Tubbe-huizen ervaart een verbetering in werkomstandigheden. Dit blijkt ook uit hetzelfde evaluatierapport van Thomas More uit 2019. Nieuwe medewerkers worden sneller aangetrokken, mede door de positieve verhalen van collega's die de ruimte krijgen om echt zorg op maat te bieden. De verhoogde autonomie en samenwerking binnen teams zorgen bovendien voor minder stress en een betere balans tussen werk en privé.

Aangenaam werken is belangrijk voor iedereen, maar zeker in een sector waarin er een krapte is aan medewerkers. Volgens het memorandum van Zorgnet (2023) is er voor elke vier vacatures voor verpleegkundigen slechts één werkzoekende kandidaat. En die krapte zal omwille van de vergrijzing enkel nog toenemen. Aan het einde van de legislatuur van deze nieuwe Vlaamse Regering, zal 21% van de inwoners in Vlaanderen ouder zijn dan 67 jaar. Dat blijkt uit een recent rapport van de Vlaamse Ouderenzorg. Met andere woorden: minder personeel en meer ouderen die hulp zullen behoeven. Het is daarom essentieel om werken in woonzorgcentra aantrekkelijker te maken. De vicieuze cirkel van hoge werkdruk, efficiëntiedenken en uitval van personeel moet doorbroken worden. Tijd voor Tubbe.

Leidinggeven: samen bouwen aan een gemeenschap

Deze nieuwe vorm van wonen en werken, vraagt ook een nieuwe kijk op leidinggeven. Leidinggevendenden zien zichzelf niet als 'bazen', maar als coaches die ruimte geven en initiatieven aanmoedigen van zowel medewerkers, bewoners als hun naasten. Beslissingen worden genomen in overleg, wat zorgt voor een cultuur van wederzijds respect en gedeelde verantwoordelijkheid. Dit versterkt niet alleen de interne dynamiek, maar maakt het ook mogelijk om sneller in te spelen op veranderende noden.

De aanpak leidt tot sterke relaties tussen bewoners, medewerkers, familie en de lokale gemeenschap. De Tubbe-visie benadrukt dat wonen in een woonzorgcentrum niet betekent dat je je thuisgevoel verliest, maar juist dat je deel blijft uitmaken van een warme gemeenschap.

Oproep aan het beleid: Maak van Tubbe-huizen het nieuwe normaal

Het succes van Tubbe-huizen toont aan dat een mensgerichte aanpak in de ouderen zorg niet alleen mogelijk is, maar ook noodzakelijk. We roepen beleidsmakers daarom op om de Tubbe-visie breed te omarmen en de regelgeving aan te passen zodat de Tubbe-huizen het nieuwe normaal worden.

Concreet zijn er drie belangrijke acties nodig:

- 1) Ontwikkel een heldere visie op ouderenzorg en investeer in deze sector.
- 2) Geef meer autonomie en verantwoordelijkheid aan de woonzorgcentra om zich te organiseren. Met andere woorden: minder regelgeving rond personeelsnormen, procedures, financiering,...
- 3) Stop met focussen op de negatieve verhalen. Het Tubbe-verhaal is positief en haalbaar, mits de juiste acties in beleid.

De Koning Boudewijnstichting slaat de handen in elkaar met tien Tubbe-ambassadeurs, tien directeurs van woonzorgcentra die de omschakeling naar Tubbe-huis maakten. Zij hebben de ervaring en expertise om te helpen het beleid vorm te geven en anderen te inspireren.

En tot slot, vraag het uzelf af: Waar wilt u wonen op uw oude dag, als het thuis niet meer lukt? In een klassiek rusthuis? Of in een Tubbe-huis, waar het goed wonen en werken is?

Deze storyline kwam tot stand met medewerking van de tien Tubbe ambassadeurs.

Tanja Everaert, OCMW Dendermonde

Lemey Renaat, BEN vzw

Maddy Vanden Bergh, Zorgbedrijf Rivierenland

Katrien Nelissen, WZC Heilig Hart, Oudenaarde

Caroline Giraud, OLV Antwerpen

Githa Praet, Zorgband Leie en Schelde

Dirk Poppe, Directeur Domein Zorg & Welzijn| vzw Zorgnetwerk Trento

Leen Vergaert, Home Sint-Franciscus

Ellen Goethals, Directeur Woonzorgcentrum Deken Darras

Kirsten Fernandez-Suarez, Residentie Rafael

Bedankt aan Bepublic voor de ondersteuning van dit traject

+32 (0)2 422 05 34

bepublicgroup.be

Het Tubbe-project wordt ondersteund door Belfius.